

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani

Izreki in misli.

Uspeh v življenju je v znatni meri odvisen od navad in ravnanja v mladih letih. Mlad človek, ki ima mnogo zmisla za plitvo površnost, ki se je navadil na vsakovrstne drage užitke, ki ga je sama pozornost in obširnost k veselim ženskam, takšen prepleše prej skozinskoz mlinski kamen, kot se mu pa posreči pridobiti ali ohraniti premoženje. Pivski junak s sladkosnednim jezičkom skusi kmalu, da brez primerne samovladanja in varčnosti nikomur ne cvete pšenica.

Nekateri ljudje vidijo malo, občutijo malo,okusijo malo in samo zdihujejo nad bedo, ki je na svetu. Zanje je življenje žalostna pesem, in čim pred bi jih bilo konec, temrajše bi baje videli. Toda če človek neprenehoma govori o praznoti sveta in enoličnosti življenja, si daje samo spričevalo, da njegov duh ni bil zmožen razumeti breskončno lepoto in bogastvo narave ter življenja.

Krvavi ples na Balkanu.

En mesec bojov.

Dne 17. novembra preteče mesec dni, kar so tudi ostale tri članice Balkanske zveze napovedale vojno tisti Turčiji, katere cela Evropa skup že dolgih sto let ne more iztisniti iz Evrope.

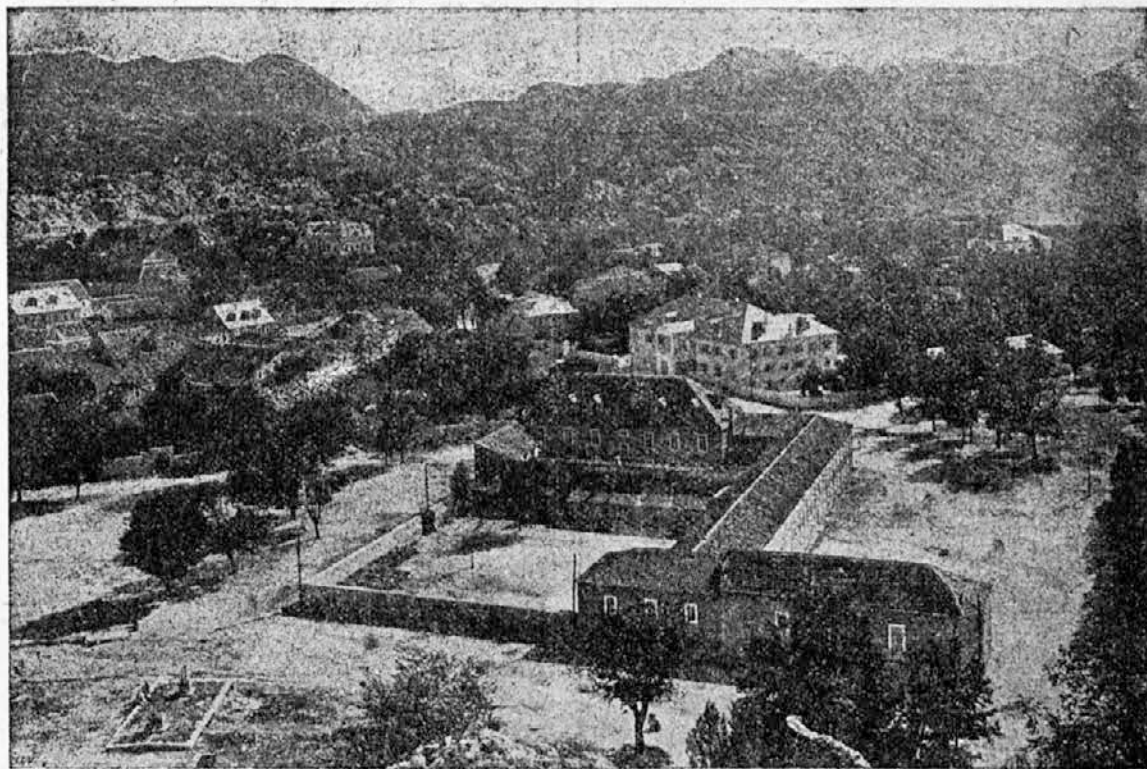
Mesec dni krvoprelitja. A ta prelita kri zadostuje, da je izbrisala na Balkanu dosedanje meje, da bo treba doli evropski zemljevid **risati na novo**.

Splošni položaj.

Splošni položaj je po preteku enega meseca sledeči: **Evropske Turčije ni več, razen Skadra in par ur dolgega in širokega rilca pri Carigradu**. Srbi so prodrli skozi celo Turčijo do Soluna ob morju. S tem je bila Turčija pretrgana na dva dela; vzhodni proti Carigradu je takorekoč že čist; v deželi je vpeljana srbska in bolgarska uprava; jugozahodno od Soluna pa grška. Vlaki zmagovalcev bodo v teku

enega tedna vozili po vsem ozemlju, takorekoč do pred Carigrada. Na zahodni strani so raztreseni po albanskih hribih in kotlinah zadnji ostanki turške vojske, ki so jo razbili Srbi. Ti ostanki divjajo sedaj po vaseh, ki so tako nesrečne, da ti divjaki nanje nalete. Povsod more prebivalce, onečaščajo ženske in nalagajo ljudem hude vojne kotribucije. Mnogo tisoč ljudi je ubežalo v hribe, kjer sedaj brez vsakršne

rišč. Črnogorci so prevažali težke oblegovalne topove po hudo razburkanem skadrskem jezeru. V Skadru je s prebivalci okoliških vasi ter vojaki vred vsega skup **kakih 60.000 ljudi**. Prebivalci, posebno kristjani, trpe že precejšnjo lakoto. Mesta mogoče ne bo treba niti zavzemati, ker ga bo Turčija sama izročila, da doseže od Balkanske zveze premirje. Mestu so se Črnogorci približali že za 20 metrov pred



Cetinje, glavno mesto Črne gore.

hrane zmrzujejo pod milim nebom. Po tistih krajih je ponekod zapadel na **meter visoko sneg**.

Pretečeni teden.

Severna črnogorska armada se je sešla s srbsko in gre pomagat Črnogorcem pred **Skader**, kamor je prispel že tudi srednji del na pomoč hitečih srbskih čet. Južni del je že prodril skozi Albanijo blizu k morju. Tu in pred Skadrom je sedaj napredovanju srbske vojne v največjo oviro sneg in sploh slabo vreme. Vrle Črnogorke vsled tega ne morejo z živžem do tabo-

obzidjem. Turki so hlinili, da se udajo, prišli ven z belimi zastavicami in s kočijami za častnike. V teh so bile skrite mitraljeze. Začeli so nenadoma streljati in pobili 400 Črnogorcev.

Srbi so odšli na pomoč Črnogorcem, kot že omenjeno in Grkom k Bitolju, 80 tisoč pa k Bolgarom. Boji pri **Kičevu** so bili hudi, še hujši pa pri **Prilepu**. Pri Kičevem je trajal boj od 8. zjutraj do 2. popoldne in je padlo **1200 Turkov ter 300 Srbov**. Pri Prilepu so mislili Turki oprati sramoto pri Kumanovem. Imeli so ugoden prostor visoko v strmih skalah, kjer so

namestili 20 bataljonov in vse topničarstvo. Pa vse zastoj. Srbi so jih temeljito pobili. Srbov je ostalo 2000, Turkov pa 6000 mrtvih in ranjenih na bojišču.

Grki so v bitki pri Jenici premagali 35.000 Turkov z 42 topovi. 2000 teh Turkov je padlo, 500 so jih ujeli, zaplenili pa 22 topov. Grkom je padlo 500 mož. Najvažnejši dogodek tega tedna je pa

zavzetje Soluna.

V Solunu se je zbralo kakih 25.000, s severa pred Srbi bežečih turških »vojakov«. Ker ni bilo nobenega redu, poguma in veselja do boja več, se je mesto Grkom brez boja vdalo. Solun tudi zato ni imel nobene nade na uspešno brambo, ker so v mestu hudo divjale že prej nalezljive bolezni. Vendar pa pravijo poročila, da je bil Solun dobro zavarovan od morske strani. Vhod v pristanišče je baje zapiralo 230 min, ki se razlete, če se ob nje zadene ladja; potem je bilo tu 100 petnajst centimetrskih in mnogo težkih topov. — Grki so celo posadko zajeli, tako da imajo sedaj 29.000 svojih turških ujetnikov, Črnogorci so jim jih pa poslali 2000 svojih. — Pred Solun so prišle tudi srbske in bolgarske čete. Vse te čete so skupno z grškimi odšle ob morju proti Carigradu. Tisti Solun, o katerem so vedno sanjali naši veliki politični sanjači, je torej v rokah Balkanske zveze.

Skader, Bitolj, Odrin in Carigrad so torej zadnji ostanki nekdanje Turčije po enomesečni vojni.

Pred vrati Carigrada.

Z bolgarskega bojišča ni zadnje dni nič vesti, kot jih ni bilo par dni pred zmagami pri Lozengradu in Lile Burgasu. Bolgari imajo neprecenljivo navado, da ne puste nič poročil z bojišča. Ranjenci ne smejo nič praviti, kje so bil v bojih, vojaki ne smejo nič pisati domov, imen padlih vojakov se nikomur ne sporoča, tako da na celem Bolgarskem še ne vedo nič gotovega, kdo je padel, kdo je živ. Zato so tudi vojna poročila tako splošna. Zadnjič so se Bolgari pred obrambno črto pri Čataldži ustavili, da zbero sile. Vrše se sicer posamezni boji, Bolgari stalno prodirajo, vendar se pa velika odločilna bitka še ni vršila. Položaj v Carigradu je strahovit. — Okrog četrta milijona razne vojaščine je v mestu in na tistem prostoru, kar ga je še do Čataldže prostega, to je kakih 40 km dolg in 30 km širok kos suhe zemlje. V mestu so pribežali iz več kot 300 okoliških vasi vsi prebivalci, ter tako zastavili vse železnice in ceste z vozovi, s svojo revno beračijo, da spravljajo vojake na bojišče po morju. Samih ranjencev je prišlo v Carigrad 70.000. Turki prevažajo iz Male Azije nove vojake, katere pošiljajo že sedaj lačne in vse raztrgane, ter popolnoma neizvežbane proti Čataldži. Bolgari nameravajo to »vojsko« vso odrezati od Carigrada in jo pritisniti k morju, da bi ne nastali v mestu pokolji.

Politične posledice balkanskih dogodkov.

Države so se udale v »božjo voljo« in že priznavajo dejanski položaj na Balkanu ter razdelitev Turčije med zmagovalce. Samo Avstrija je začela še pred potekom vojne zahtevati iznenada od Srbije, da ne sme razširiti oblasti do morja, ne sme tam imeti pristanišča in da mora nji dati velike trgovske, politične prednosti. Pretečeni teden je dosegla napetost tak višek, da smo stali že skoro tik pred izbruhom vojne. Toda po celi Avstriji in Evropi je zagrmelo:

mi nečemo vojnih grozot!

Vse evropske države, celo Italija in Nemčija so bile proti avstrijskim zahtevam. Izkazalo se je pa, da je celo v Avstro-Ogrski za vojno le par brezvestnih lujskačev. Proti vojni so vsi slovanski narodi sploh, vsa ogrska opozicija se je izrekla proti vojni, avstrijski industrijalci, vse delavstvo in avstrijski parlament. Vse kaže, da se bo dalo mirnim potom doseči med Avstrijo in Srbijo sporazum. Balkanska zveza se je izrekla za solidarno s Srbijo, tako da bi ta v boju ne bila osamljena. Ker bi bilo tako lahko prišlo do evropske vojne, so pametnejši ljudje začeli delati na mirno rešitev spora. Balkanske zmage so delovale kot mrzel poliv. Tudi v naših delegacijah je podal v tem smislu delegat Kozlovski poročilo v seji vojnega odseka. Presojal je balkansko vojno s strokovnega stališča, ter poudarjal, da dokazuje vojna na Balkanu jasno, da so vojni uspehi v veliki meri odvisni od navdušenja, požrtvovalnosti, stroge discipline in narodnega zanosa armade. Obširno se je bavil z bolgarskimi in srbskimi operacijami in uspehi, ki jih je imenoval prekrasne. Bolgarska in srbska armada sta pokazali, kaj premore izborna organizacija. Zlasti je to pokazala Srbija. Srbiji se je posrečilo, premagati vse težkoče mobilizacije in koncentracije z odločnim in solidarnim nastopom. V nasprotju s tem pa je Turčija zakrivila svoje poraze v prvi vrsti s tem, da je bila organizacija za nič. Vojaštvo je bilo slabo izurjeno in vojakom je manjkalo zaupanja v voditelje. Ne turški vojak, pač pa turški častniki in vlada sta doživela poraz. Končno izjavlja, da je balkanska vojna podala dragocen material v poduk evropskim strategom, ter zlasti srednji Evropi dokazala, kaj je mogoče storiti z navdušeno armado, zlasti ker se je ta vojna bila pod okoliščinami, ki so tudi za druge države merodajne. Izjave delegata, katerim je v polni meri pritrđil tudi vojni minister Aufferberg, so napravile na odsek globok vtisk.

Na vlado je gotovo vplivalo dejstvo, da se je po celi državi pokazalo med najširšimi sloji kar najostrejšo razpoloženje proti vojni, torej pravo nasprotje tega, kar po poročilu delegata Kozlovskega dokazuje balkanska vojna, da odloča zmage: kot je navdušenje, požrtvovalnost in na-

rodni zanos. — Upamo, da premaga pamet, ker so naši državniki lahko prepričani, da bo Avstrija po svojih Slovanih lahko dosegla s trgovskim delovanjem na Balkanu, če bo z Balkansko zvezo dobra, stokrat več, kot z vsemi topovi in bajoneti, kar jih imamo.

Bratom na pomoč!

Naš »Rdeči križ« je nabral že 27.000 kron. Ljubljana da za balkanske ranjence 3000 kron.

V Belgradu imajo vseh 19 bolnišnic z ranjenci prenapolnjenih. Vendar je v Črni gori in Srbiji za sedaj dovolj zdravnikov. Pač pa je pisal ponje bolgarski Rdeči križ. Povsod pa nujno potrebujejo perila in obvez. Prispevajmo po svojih skromnih močeh za jugoslovanske brate. — Kdor ne more dati krone, se mu ni treba sramovati, dati groša. Pomagajmo jugoslovanskemu kmetu.

Naša dejanja naj za nas govore!

* * *

Bitka pri Lile Burgasu.

Poročevalec »Daily Chronicle« poroča iz Čorluja:

Nezgoda, ki je ni mogoče več popraviti, je zadela turško armado, bila je strahovito tepena in temu porazu sta sledila zmedenost in beg. Za sedaj so vsi štirje lepi armadni voji, ki so tvorili vojsko Abdulah paše, tepeni in decimirani. Branilci so bežali popolnoma razbiti pred napadajočimi Bolgari; radoveden sem le, kdaj pade glavno mesto zmagovalcu v roke. 40.000 mož najboljših turških čet je padlo. Abdulah sam je le s težavo ušel ujetništvu, 75% njegove artilerije je padlo sovražnikom v roke. Zdelo se je, da kopni armada Abdulah paše, kakor sneg na solncu; tega bežanja ni bilo mogoče več ustaviti, ko se je enkrat začelo. Polkovi so se razsuli v stotnije in stotnije v majhne gruče, dokler ni prenehala vsaka zveza in je postala demoralizacija splošna. Del armade je našel nazaj v Čorlu. Bolgarska artilerija je strahovito streljala med nje in ubila tisoče in tisoče.

Bil sem eden izmed obeh Angležev, ki nas je bežeča turška vojska vlekla s seboj. Bil sem že v številnih vojnah, toda prvič pri tepeni in bežeči armadi, videl sem grozovite prizore, ki mi bodo ostali vedno v spominu.

Umikanje se je pričelo zgodaj v četrtek, in od takrat sem bil z majhnimi presledki za spanje, vedno na nogah, in dva dni brez hrane, dokler nisem v nedeljo popoldne došel v Constanco. V svojem prejšnjem poročilu sem že omenil, da so Bolgari prodirali po svoji zmagi pri Lozengradu proti jugovzhodu ter pustivši zadostno število vojske pred Odrinom, bombardirali novo turško črto skozi dva dni in jo končno premagali z naskoki pehote. Poročal sem že, kako so mustafizi pobegnili v Čorlu in o strahovitih prizorih, kako so

turški kmetje bežali pred prodirajočimi Bolgari. Da ne bo napačnega pojmovanja, hočem še enkrat opisati pozicijo turške armade pri Lozengradu.

Bitka na zahodnem krilu.

Turki so se bili umaknili proti jugovzhodu in zavzeli nove pozicije. Levo krilo, četrti armadni zbor pod poveljništvom Abik paše, je stalo pri Babi Eski na holmih zahodno od Lile Burgasa, nato je prišel prvi armadni zbor pod poveljništvom Favir paše, turška črta se je raztezala potem proti Bunar Hisarju, kjer je stal drugi armadni zbor pod Nazim pašo. Na skrajnem desnem krilu, oprt na mesto Vizo, je bil tretji armadni zbor pod poveljništvom Muktar paše. V torek je imel četrti armadni zbor na skrajnem levem krilu opraviti s sovražnikom. Turki so bili v posesti holmov zahodno od Lile Burgasa, Bolgari so prodirali, podprti od svoje artilerije, in so zagnali Turke v smeri na Lile Burgas nazaj. **Med vso bitko se je izkazalo nadkriževanje bolgarske artilerije nad turško.** Turška artilerija se ni mogla ustavljati smrtonosnemu ognju in se je počasi umikala. Mnogo topničarjev je bilo mrtvih, večina konj ubitih, tako, da je bila artilerija prisiljena zapustiti mnogo topov. Bolgari, polni energije, so potisnili za njimi. Končno so pregnali še enkrat s svojim bombardiranjem Turke iz Lile Burgasa. Prebivalci so bili na svojo srečo že prej zbežali, tako, da so izgube med civilisti le neznatne. Ko je moralo utihniti streljanje Turkov, je naskočila pehota z bajoneti mesto in je vzela. Največji del turške garnizije se je bil že umaknil, zadnji del je ostal kot posadka, ki naj ščiti umikanje in so ga Bolgari zajeli kakor podgane v past. **Vojaki četrtega armadnega zbora, dasi že dva dni niso dobili nobene hrane, so se energično, toda brezuspešno ustavljali in so padli do zadnjega moža.** Bolgari so se nato obrnili proti vzhodu proti železniški postaji, ki leži 6 km oddaljena od Lile Burgasa. Tu so naleteli na nepričakovan odpor, ki jih je zadržal dve uri.

Naskok turške konjenice.

Tu je bila pripravljena turška konjeniška divizija pod poveljstvom Salih paše in Fuad paše. Ko so Bolgari razobesili na glavni mošaji svojo zastavo, so začeli z vso silo prodirati naprej. Lile Burgas leži v kotlini ter je obdan od holmov. **Ko so se Bolgari sedaj približali postaji, jih je sprejelo brzo streljanje baterij, ki so bile postavljene na nasprotnih holmih. Smrtonosni šrapneli so padali v njih vrste. Ko je to nepričakovano streljanje zmedlo vrste Bolgarov, jih je naskočila turška konjenica iz svojih zakritih pozicij z vojnim klicem »Alah il Alah!« ter v viharju drla med sovražno pehoto. Bolgari so se obrnili in turška konjenica je jahala čez uje, kar je povzročilo strahovito zmedo v bolgarskih vrstah. Drzni vsled tega uspeha, so nadaljevali Turki svoje prodiranje, naen-**

krat pa so stali sredi ognja bolgarskih strojnih pušk. Tu se je ustavilo nadaljnjeprodiranje Turkov. Konjenica je bila vsa v neredu in razbita. Malo teh hrabrih mož se je vrnilo, večina je padla v junaškem boju. To vse se je godilo hitro zapored. Bolgari so hitro preboleli svoj hipni poraz in spravili naprej svoje težke topove. Kar jih je še ostalo od turških čet, so se umaknili v naglici proti postaji Lile Burgas. Bolgarska artilerija, katere krogle so z največjo sigurnostjo zadele, jim je otežkočila umikanje in le malo jih je ušlo, ko so bežali čez ravnino proti bližnjim holmom. Ker so bili v Lile Burgasu samo še mrtvi Turki in predstraže Bolgarov, je začela turška artilerija za Lile Burgasom močno streljati na mesto, ki je trpelo mnogo škode. Kakor toča so padale krogle na Lile Burgas. Bolgare, ki jih niso zadele krogle, so ubile rušeče se razvaline.

Bolgarski protinapad.

Medtem bolgarska artilerija ni držala križem rok. Pozicije turške artilerije so bile slabo izbrane, ker so bile eksponirane in brez zaščite. Pehota, ki naj bi bila ščitila artilerijo, ni imela niti najmanjšega skrivališča. Vsled tega je imel artilerijski dvoboj za Bolgare ugoden izid. Pač so morali Bolgari začasno zapustiti postajo Lile Burgas, proti večeru pa so začeli Bolgari vedno hitreje prodirati. Veliki oddelki pehote so prodirali pod zaščito topov z neverjetno hitrostjo naprej. V največje začudenje turškega štaba so zavzemali Bolgari za svoje topove pozicije, ki so bile očitvidno že prej izbrane. Baterije so zavzemale te pozicije s hladnokrvnostjo, kakor da so na manevru in ko so začele streljati, so vedeli očitvidno popolnoma natančno razdaljo sosednjih holmov. Streljale so s smrtonosno sigurnostjo.

Glavni poveljnik turške armade je sledil bitki s holma blizu Sakizkeja, vzhodno od Lile Burgasa, in ko je videl sedaj, kako je pokošena turška artilerija in pehota, je postal njegov obraz prvič plašen. Turška artilerija je imela od vsega početka le malo municije in še to je izstrelila skoro vso že zjutraj. Sedaj pa je stalo mnogo topničarjev pri praznih municijskih vozovih in moralo držati roke križem. Na vso turško fronto pa so padale krogle bolgarskih topov. Razvilo se je pravo klanje. Turkov je padalo na sto in sto. Tema, ki je napočila, je prinesla Turkom nekoliko oddiha vsaj pred krogliami topov. Treba jim je bilo hrane in spanja, toda za jesti ni bilo ničesar in spat niso mogli iz strahu pred Bolgari. Povsod so ležali mrtvi in ranjeni. Zdravnikov je bilo malo in ambulanc nobenih. Poskušali so pač pomagati ranjencem, kolikor so mogli in jih spraviti z bojišča, toda večji del ranjencev je poginil v rezko mrzli noči.

Bitka na vzhodnem krilu.

Edino upanje vso noč je bil delni uspeh desnega krila pod Mahimud Muktarjem.

Medtem, ko so Bolgari sredino bojne črte in levo turško krilo napadali tako besno, se je govorilo, da je poskusil Muktar paša na povelje Abdulah paše protinapad. Hotel je obiti levo krilo Bolgarov. Že oslabeledel tretjega turškega armadnega zbora s samostojno konjeniško divizijo, se je pomikal tedaj iz Vize in je baje ustavil v torek ponoči prodiranje Bolgarov ter prisilil njih levo krilo, da se je deloma razvilo. Levo turško krilo je med tem v noči od torca na sredo prezebalo v hudem mrazu in ginevalo lakote. V sredo so Bolgari zopet koncentrirali vso silo svoje armade proti turškemu levemu krilu, posebno pa proti turški levi sredini. Turška artilerija je mogla le slabo odgovarjati, ker se ni posrečilo, dobiti municije. Vedno iznova so se morali Turki umikati. Začetkom popoldneva se je moral prvi armadni zbor, ki se je bil doslej držal pri Turkbeju, severovzhodno od Lile Burgasa, umakniti proti vzhodu. Drugi armadni zbor pri Bunar Hisarju je prosil za ojačenja in municijo. Abdulah paša ni mogel ničesar storiti. Proti večeru je začel slutiti gotovost katastrofe. Pozno zvečer je še dal povelje, da se divizija, ki je tvorila zaslon desne sredine, drži na vsak način, dobil pa je odgovor, da je to nemogoče. Ob 10. zvečer je dobil poročilo, da je turška četa na skrajnem levem krilu predrta.

Kmetov boj s klerikalnim notarjem.

Povest o »ubogem Urbanu«, ki jo je prinesel »Slovenski Dom«, poznate vsi. Ta povest je bila žalostna slika **kmeta - trpina, ki išče pravice, a trka na zaklenjena vrata.**

Znano je daleč po Slovenskem, da je bil Urban Zupančič v Kostanjevici leta 1908. obsojen pri novomeškem okrožnem sodišču na 2 meseca ječe radi krivega pričanja, h kateremu ga je leta 1907. **napeljal klerikalni notar Hafner.** Pa tudi notar Hafner je bil obsojen, in sicer na 3 mesece ječe; pozneje pa v Celju oproščen. Imel je za seboj nekega klerikalnega poslanca.

Notar Hafner je bil svoj čas v Kostanjevici velik oblastnež čez sodnijo in njene uradnike. Hotel je strahovati vse, kar je prišlo z njim v dotiko. S kostanjeviškimi meščani in kmeti se je tožaril za vsako malenkost.

Kdor mu ni bil pokoren, se je notar maščeval nad njim, če le mogoče pri sodišču. A kdor se z mečem bojuje, je z mečem končan, kdor išče maščevanja pri sodišču, dobi zato plačilo tudi pri sodišču.

To je znan pregovor na kmetih, ki se često uresničuje. — Kakor na sodniji, tako je tudi v občini hotel imeti prvo besedo; javno je govoril, da bo vse podiral, kar bodo drugi zidali.

Tako je prišel navskriž z vsemi odličnejšimi občani, ki so delovali v javnosti.

Pa tukaj je naletel na odločne može, ki se niso dali strahovati. Vedno in povsod so se mu odločno uprli, kadar je hotel kazati svojo oblast na način, ki je bil samo njemu lasten.

Pa prišle so občinske volitve, ki so se vršile 27. avgusta 1907.

Notar Hafner se je dobro pripravil nanje. Najprvo je postal — dasi znan bogotajec — veren pristaš klerikalne stranke in zaveznik duhovščine, ki ga je pozneje jako dobro zagovarjala in varovala.

Preje je zaničljivo govoril o neumrjivosti človeške duše in se smejal verškimi naukom, a zdaj se je križal pred vsakim znamenjem in dovolil vstop prečastiti duhovščini v svojo brezversko delavnico, kjer je zbiral metulje, hrošče in drugo golazen.

Duhovniki so imeli veselje nad njegovim spreobrnjenjem, kakor pozneje nad uskoštvom sedanjega kostanjeviškega župana Kržišnika.

Pa pripravil se je še na drug način na te volitve.

Da bi tem lažje premagal svoje nasprotnike, osebne in politične, je spisal skrajno umazan in grd pamflet (letak), katerega ost je bila naperjena na vse one, s katerimi je bil notar sprti in jih je sovražil. Najlutejše pa je v njem napadal soobčana Globočnika in Bučarja. Le - ta sta pozneje vložila proti Hafnerju tiskovno tožbo radi žaljenja časti.

V Kostanjevici je bilo ob volitvah vse pokonci, klerikalci so sleparili in lagali. A niti notarjev pamflet, niti duhovniški pritisnik nista izdala.

Napredni kmetje so zmagali takrat v vseh treh razredih z velikansko večino.

Hafner se je opetovano bahal, da ima 95 odstotkov prebivalstva na svoji strani. Občinske volitve pa so izpričale, da je bil ravno notar Hafner najbolj sovraženi človek v celem okraju. Držali so se ga le nekateri, deloma zaradi denarja, deloma iz bojzljivosti. Njegova družba je bila tako pičla, da časih še za tarok ni bilo zadosti. — Hafner, videč, da je pri volitvah poglobel, je začel potem strastno napadati v »Slovincu« vse, kar mu je bilo na poti, a obenem pa organiziral ovaduško četo, ki je prisluskovala v javnih lokalih na vsako neprevidno besedo. Vsakega je tiral pred sodišče, ki se je drznil karati Hafnerjevo napadalno politiko, ali kako drugače izrekel svoje mnenje o njegovem postopanju.

Tako je tožil ženo graščinskega vratarja Urbana Zupančiča, ker je »razžalila« Hafnerjevega otroka. Ubogi ženski je nprtil kazen in 70 kron pravnih stroškov. Ali iz tega pa se je razvila dolga pravda, ki ji pravijo juristi »Hafnerjeva afera«.

Ta Hafnerjeva pravda se vleče kot dolga kača že nad pet let in to prav po zaslugi notarja samega, kojemu njegova maščevalna žilica ne da miru. Predgovor pravi: kdor se poslednji smeje, se najbolj

smeje. Hafner je sejal sovraštvo, zato ni mogel žeti prijateljstva.

Med meščani in kmeti je delal zdražbe, da bi nastale tožbe, da bi on pri njih seve zaslužil.

Ali maščevanje je prišlo preje, nego je sam slutil. Kakor že preje omenjeno, sta občana Globočnik in Bučar tožila Hafnerja vsled tistega nesramnega tiskanega lističa pred občinskimi volitvami, zaradi žaljenja časti pri okrožnem sodišču v Novem mestu. Tako bi imel priti Hafner pred porotnike v tiskovni pravdi. Tega se je **strahovito Hafner zbal** in v tem možatem strahu sklenil: naj velja kar hoče, resnica ne sme na dan.

Urban Zupančič je nosil vsak dan pošto graščinskemu oskrbnistvu in notarju. Pošteno je opravljal svoj odgovorni posel več let in veliko tisočakov je šlo po njegovih rokah na pošto. V istem času pa je prinesel notarju tudi od **Katoliške tiskarne vposlani zavoj sramotnih listkov (pamfletov)** s pošte v Kostanjevico. Notar je zavoj razvil, prebral smeje en listek in potem dal enega svojemu pisarju Sajovicu, enega pa Urbanu Zupančiču, češ: Urban je tudi volilec. Ostale listke sta razdelila po Kostanjevici in na kmetih Sajovic in notar sam. Hafner je kmalu izvedel, da je tožen po Globočniku in Bučarju radi žaljenja časti, obenem pa je tudi zvedel, da ga toži državno pravdnistvo radi širjenja tiskanih listkov ali kolportaže. Pa ni imel toliko možatosti, da bi priznal: »jaz sem pisal, pa plačam kazen, kolikor treba.« **Ne, te možatosti ni imel**, pač pa se je podal v zahrbtnen in nevaren posel, k vplivanju na priče, in jih nagovarjal h krivi prisegi.

(Dalje prih.)

Razgled po svetu

Državni zbor.

V državnem zboru so nastopili Slovani proti znanemu »justičnemu« ministru, hudemu Nemcu Hohenburgerju tako temeljito, da so ga celo Nemci na cedilu pustili. Poslanec Stransky je rekel v svojem govoru med ostalim tudi: »Minister Hohenburger je hotel svoj čas kot poslanec ministre na laterne obesiti, za njega bi bila ta kazen preveč častna, on spada v cuhthavz.«

Dr. Šusteršičevo ponižanje.

Klerikalci delajo na Dunaju obstrukcijo. Zato je bil dr. Šusteršič prisiljen, da je odložil vodstvo hrvaško - slovenskega kluba, ker je edino tako mogel preprečiti razkol v svoji stranki. Hrvatom namreč ni všeč, da je vedno udinjan vladi. Klerikalni volilci, lepega moža imate za zastopnika na Dunaju. Zastopstvo vaših koristi na Dunaju je že davno — ovdovelo.

Avstrijski državni proračun za l. 1913.

Državni izdatki:

Cesarski dvor	11,300.000
kabinetna pisarna	193.519
državni zbor	4,181.766
državno sodišče	71.195
ministrski svet in upravno sodišče	5,873.038
prispevek za izdatke za skupne drž. zadeve (z Ogrsko)	427,634.787
ministrstvo za notranje zadeve	59,219.655
ministrstvo za domobranstvo	108,949.196
ministrstvo za poduk in bogočastje (farovže)	121,677.948
finančno ministrstvo	882,794.967
trgovinsko ministrstvo	244,596.576
železniško minist.	840,724.220
zemljedelsko min. samo	62,714.731
justično ministrstvo	90,667.541
ministrstvo za javna dela	117,914.281
uprava drž. poslopij	4,873.914
nove stavbe, stavb. režija, prestavbe itd.	26,076.349
najvišje knjigovodstvo	719.900
pokojnine	127,018.983

Skupna vsota državnih izdatkov **3.137,202.566**

Državni dohodki:

Ministrski svet in državno sodišče	3,447.100
skupne zadeve	—
Ministrstvo za notranje zadeve	2,401.019
Minist. za domobranstvo	1,713.511
Min. za poduk in bogočastje	18,323.490
finančno ministrstvo	1.895,327.151
trgovinsko ministrstvo	236,585.970
železniško ministrstvo	887,714.940
zemljedelsko ministrstvo	24,587.976
justično ministrstvo	4,753.138
ministrstvo za javna dela	50,557.631
uprava drž. poslopij	829.364
nove stavbe, stavb. režija, prenovitve itd.	437.422
pokojnine	10,802.827

Skupna vsota drž. dohodkov **3.137,481.539**

Pribijmo samo sledeče dejstvo: Avstrija je v prvi vrsti **kmetijska država** a za zemljedelsko ministrstvo stoji med izdatki vsota celih — **62,700.000 kron**, to je samo $\frac{1}{50}$ celega državnega proračuna. — Kmetje, tu se da pomagati le z ustvaritvijo **mogočne kmečke organizacije**, seve ne take, kot je S. L. S., kateri dajejo sicer moč kmetje, kjer pa **odloča in posnema smetano — farovž.**

Vojna in mednarodno pravo.

Ker smo z balkansko vojno dobili kravati ples tik pred durmi naše države, si oglejmo nekatere določbe mednarodnega

prava, po katerih bi se vsaj morale držati vojujoče se stranke. Tako je bilo n. pr. na posvetovanju v Haagu leta 1899. izrecno prepovedano: rabiti v vojni strup in zastrupljeno orožje; zavratno morenje in pobijanje tistih, ki odlagajo orožje, ter pobijanje neoboroženih ljudi, ki so se udali; prepovedano je proglašanje, da se ne daje pardon, dalje raba orožja, ki povzroča nepotrebne bolečine, zloraba odposlanske zastave ali sovražnikovih odznakov (dovoljene so pa vojne zvižgače), prepovedano je uničevanje ali ropanje sovražnikove lastnine, kadar tega ne zahteva vojna nužnost. Nadalje je bilo v Haagu prepovedano streljanje in metanje razstreljiv v zraku (Anglija pa tega ni podpisala in čez pet let ta dogovor ni bil več obnovljen. Ravnotako ni podpisala Anglija, niti Severoamer. Unija prepovedi streljav, ki širijo strupene ali dušljive pline, in prepovedi streljiva, ki se v telesu lahko razprše ali zmečkajo). Kar se tiče bombardiranja, ima poveljnik, izvzemši, če gre za nenaden napad, po možnosti poveljnika sovražnega mesta obvestiti ter ščititi, kar se da, poslopja, ki služijo za bogočastje, umetnost, vedo in dobrotelost, ter bolnišnice in obvezišča; obleganci jih morajo primerno označiti. Toda streljati se sme na celo mesto, ne samo na utrdbe. Zavzetih krajev se ne sme pustošiti. Nasprotno pa mednarodno pravo ne brani porabljanje divjaškega moštva, in zaukazuje bojujočim se strankam samo, da morajo nanje strogo paziti.

Glede zdravstva v vojni velja n. pr. ženevski dogovor iz l. 1864., katerega so v Haagu razširili tudi na pomorsko vojno. V dogovoru se predpisuje, da se mora oskrbovati ranjence brez ozira na narodnost, da je zdravstveno osebje nedotakljivo, ravnotako njegova poslopja, da se mora posebno ščititi krajevno prebivalstvo, ki oskrbuje ranjence, zlasti glede vojnih naklad.

Sovražnik sme v zasedenem ozemlju prevzeti opravilo domače vlade in voditi upravo. Prebivalstvo mu je dolžno poslušnost, ne pa zvestobe; ne sme torej od njega zahtevati prisege zvestobe, niti ga siliti k vojnim opravkom proti domači vladi n. pr. razkazovanju potov. Vojaška oblast sme od prebivalstva pobirati davke in zahtevati vojne naklade ter naravne davščine vseh vrst, toda samo proti potrdilu in proti odgovornosti poveljujočega generala. Državno imetje se sme zapleniti. Nedotakljivi so pa javni zavodi, ki služijo za bogočastje, umetnost in vedo. Ravnotako je nedotakljivo vse zasebno lastništvo, v kolikor se ga ne da porabiti neposredno v vojne svrhe.

Laške izgube v laško - turški vojni.

Po poročilu lista »Daily Express«, so izgubili Lahi v Tripolisu 9100 vojakov. Na bojišču jih je padlo 2500, legar jih je pobral 6000, kolera pa 600.

Španski ministrski predsednik Canalejas ustreljen.

Neki 24leten človek je trikrat ustrelil na španskega ministrskega predsednika Canalejasa in ga tudi ustrelil. Nato je ustrelil še samega sebe.

Pokojni Canalejas je bil eden najboljših politikov nove dobe na Španskem. Rešil je v zadnjem hipu državo prevrata. Pred njim so klerikalci spravili deželo v propast, da so izbruhnili, posebno po večjih mestih, nevarni nemiri. Klerikalci so jih skušali s silo zatreti. Tedaj so dali ustreliti tudi znanega svobodomisleca Ferrerja. Toda vsa nasilstva niso nič pomagala. Sicer do kosti katoliškemu kralju Alfonzu ni preostala druga izbira, kot med jezuiti in republiko na eni, a med naprednejšo vlado ter pomirjenjem na drugi strani. Zbral si je poslednje. Canalejas je kot minister iztrgal državo jezuitskemu vplivu in kloštrm iz rok, ter vsaj deloma uredil žalostne španske razmere.

Kdor je njega ustrelil, je samo klerikalcem spravil s pota nevarnega njih sovražnika, ter pripomogel, da mogoče zavzame zopet klerikalen vpliv Canalejasovo mesto. Toda duh časa se kljub temu ne bo dal tudi na Španskem zaustaviti.

Najkrajši predpust v celem stoletju

bo prihodnje leto. Začne se 7. januarja in bo trajal do 4. februarja. Bo torej treba z ženitvijo hiteti.

Slovenija

s **Klerikalna »politika«**. Naši klerikalci delajo na Dunaju vladi usluge na ta način, da delajo obstrukcijo. Vladi je to prav všeč, ker bi se rada znebila državnega zbora in gospodarila brez njega in njegovega nadzorstva.

s **Hafnerjeva zadeva**. Dogodki, ki so zvezani z imenom klerikalnega notarja Hafnerja, presegajo že vse meje. Tu se je po krivem pričalo, nagovarjalo h krivemu pričevanju in izsiljevalo krivoprišeštvo, da se je kar kadilo. Na drugem mestu priobčujemo natančnejši popis teh škandalov. Priporočamo vsem **kmečkim volilcem S. L. S.**, naj dobro prebero, kaj si vse naravnost nečloveško neusmiljenega dovoli tak klerikalen polbog proti kmetu. **Klerikalni listi in govori** se kar cede od same ljubezni do kmeta. Kako dela **klerikalec s kmetom v resnici**, nam dokazuje Hafnerjev slučaj. Ker je mislil, saj so to samo neumni kmetje, kateri si ne znajo pomagati, je ravnal z ubogim Urbanom in neko drugo kmetico tako, da se zanima za poslednjo zadevo baje še celo — **državno pravdnštvo**. Kmet je namreč dobil nenadno — pomoč. **Dr. Slancu** gre zahvala za to, da je vzel celo zadevo še enkrat v roke. Njegova pomoč ubogemu Urbanu je naravnost **socijalnega pomena**, ker bi bila

sramota za naš narodni organizem, če bi ne zmogel z nožem izrezati take rane, kot je takšno brezvestno ravnanje z »navadnim« človekom od strani klerikalnega veljaka. Še nekaj je pri celi zadevi. Hafner je prišel nazaj do notarijata le zato, ker je imel za sabo **protekcijo nekega odličnega klerikalnega politika**. Izid Hafnerjeve zadeve bo usodepopen tudi za **ugled tistega, ki se je za takega Hafnerja tako pehal**.

s **Hud požar na Dolenjskem**. Hud ogenj je v Trebči vasi pri Dvoru vpepelil **15 hiš in 40 gospodarskih poslopij**. Ljudje so imeli že vse pridelke doma. Zgorelo jim je vse. Opozarjamo na daljši dopis o nesreči med Dolenjskimi novicami, ter toplo priporočamo prošnjo ubogih pogorelcev usmiljenju »Domovih« bralcev.

o Ljubljanska okolica o

g **Št. Vid nad Ljubljano**. (Blagoslovljenemu »Domoljubovemu« dopisniku v album.) V zadnjem »Lažiljubu« se hvališ, kako sijajno (?) ste klerikalci pri občinskih volitvah zmagali. Pri tem pa si popolnoma pozabil povedati, za koliko glasov smo naprednjaki pri zadnjih volitvah, ki so se vršile pred štirimi leti — **napredovali**. Da nismo spravili nekaj naših mož v odbor, se imaš zahvaliti le nekaterim »figovtom«. Toda, kakor še nobenemu oslu niso ušesa do neba prirasla, ravno tako bo prišel čas, ko bodo tudi vaša klerikalna ušesa temeljito in za vedno porezana. Kar se pa tiče »liberalnega šmoka«, o katerem čeljustaš, ti pa rečemo samo to-le: »Brigaj se raje za tisti šmok, katerega je klerikalni tabor do vrha poln, brigaj se za čuke, ko vidiš, da je pri njih tatvina na dnevnem redu!« O »zaslužnem« županu tudi govoriš. Pa zakaj ne poveš, s čim si je ta »vzor-župan« zasluge pridobil? Ali morda s tem, ker je napravil naši občini **toliko dolga**? Ali morda s tem, ker se nas je za **naš Rokodelski dom tako po židovsko ociganilo**? Ali so ti morda tiste županove zasluge tako všeč, ki so pridobljene za Kraljičevem kozolcem? E, prijatelj gorenjski, to so žalostne zasluge, prav tako žalostne, kakor je žalostna tista tvoja zasluga, ki si se dal slikati v družbi nežnega spola. — Za denes imaš dovolj, pa prihodnjič zopet kaj! — Zdrav!

lj **Št. Vid nad Ljubljano**. Neki ugledni naš somišljenik iz Št. Vida nam pripoveduje: »Naši klerikalci, v sveti si, da so zmagali s pomočjo takih volilcev, ki ga radi »cukajo«, napravili so jim nekaj dni pozneje celo »ohcet«. Zato ni nič čudite se, da so pijani backi kar po cesti **urha klicali na pomoč**, ko so se vračali domov. Jaz sem isti večer srečal nekega Klanfarjevega volilca (ime na razpolago) pijanega kot kanon. Prosil me je za — čik. Jaz — da se ga preje iznebam, mu dam kar celo smotko. S tem sem se mu pa tako prikupil, da se ga kar nisem mogel odkrižati. »Sosed,« vprašam ga, »zakaj niste volili

z nami?« On: »Ja, veste, ti go-go-spodje, ki sem ji-jih jaz vo-volil, dajo za pi-pija-čo!« Jaz: »A vendar je naš kandidat vsega zaupanja vreden!« On: »O, saj jaz tu-tudi vem, da-da je Pipan fe-fest fant, toda fajmošter je rekel, da Pipana ne smem voliti.« Jaz: »Zakaj ne?« On: »Fajmošter so rekli, da Pipan ni za občinski odbor, ker preveč ve in ker je prepošten.« — **Šentvidčani, zapomnite si to!**

Ij Št. Vid nad Ljubljano. (Tatvina na katoliški podlagi.) Pod tem naslovom smo v predpredzadnjem »Slov. Domu« poročali, kako so čuki svojega sobrata čuka (Mehnetovega iz Gline) prav na katoliški način okradli. Dasiravno se nad to naj-novejšo čukarsko svinjarijo zgraža vsa javnost, vendar k temu čuki z Zabretom vred molčijo kakor grob. Na vprašanje, **zakaj ta tihota** v čukarskem gnezdu, nam je neki čuk prav odkritosrečno odgovoril: »Jaz nisem kradel. Da je pa dotičnega okradel eden izmed orlov, to je pa resnica. Zato bi bilo res neumno, ako bi se kaj vpirali, kajti s tem bi tatvino le še bolj razglasili. Saj tudi takrat, ko smo s pomočjo vitrihov vdrli v Cebavovo klet in popili gostilničarju mnogo vina, smo potem prav lepo molčali, ko nas je švrkal »Slovenski Dom«. Saj nam župnik vedno pravi, da kadar kako lumparijo napravimo, tedaj je najbolje, da na vse napade lepo molčimo. Saj se sčasoma vse lepo pozabi.« — Brez komentarja.

Ij Dev. Mar. v Polju. Iz delavskih krogov po raznih časopisih je že vobče znano, da v vevški tovarni traja že čez en mesec dni stavka. Sedaj so slabi časi za stavkati, a ker ni bilo drugače mogoče, se je pričelo s stavko zavoljo tega, ker je hotel ravnatelj Hentschel odpuštili pet delavcev iz službe. Ker je pa nekoliko tudi takih delavcev, da zavoljo stavke trpijo bedo, zavoljo tega je pa občina pri svoji seji dne 2. novembra pri Dev. Mar. v Polju podarila 500 kron podpore za uboge delavce, da se jih razdeli najbolj potrebnim delavcem. Podpora se pa ne razdeli v denarju, ampak v blagu, tako, da vsaka prodajalna da podporo za svojo vas. Ker je pa naš človekoljubni občinski tajnik Ijg. Mrcina, pristen klerikalec obenem tudi prodajalec raznega specerijskega blaga, sta se naš gosp. župan Jokol Dimnik in tajnik naglo dogovorila, da bi bilo najbolje, da bi večina vse blago dajal naš tajnik, ki bi tako tudi pri stavki nekaj zaslužil. Ker v njegovo prodajalno ni tako nobenega drugega človeka, kakor tisti, ki so primorani k njemu hoditi, ker so ljudje mnenja, da je v njegovi prodajalni najdražje. Upamo, da ne bode zopet tako, kakor je bilo pretečenega leta pri razdelitvi krmila. Ker nekateri človek misli, samo da bodem jaz živel, drugi pa, če vsi poginejo. Ravno tako, kakor tisti osel, ki je dejal: ko mene ne bo, naj raste trava ali pa ne, to mi je vseeno. Toda drugi prodajalci so ravno tako davkoplačevalci, kakor on,

da plačujejo tudi občinske doklade in da bi tudi želeli nekaj prodati. Zato, gospod Mrcina, vam svetujemo, da le malo bolj pametno ravnajte, ker eno leto je že minulo, kar so bile volitve, da pride torej kmalu čas, da se zopet vidimo, in da se pomenimo z vami, ker vas poznajo že vsi po celi fari. Za danes le toliko, prihodnjič se zopet vidimo. — **Delavec.**

Belokranjske novice

bk Iz Dragatuša. Tudi pri nas smo se spomnili balkanskega kmeta, ki krvavi na bojišču za svobodo inprosto dihanje. Zbrali smo po svojih skromnih močeh, kar je kdo zmogel, za ranjence 17 K 87 v, in jih poslali na »Slov. Dom« za ranjence. Darovali so: Matija Mušič 2 K, Franc Marincelj 1 K, Matija Jerman 1 K, Josip Štefančič 1 K, Juri Gorše 60 v, Franc Svetič 40 v, Josip Likevič 20 v, Juri Rodovič 40 v, Mihael Mušič 40 v, Ivan Gimpel 30 v, Alojzij Likovič 47 v, Ivan Kocjan 60 v, Mihael Vrtin 1 K, Tomaž Bitenc 1 K, Ana Ahačič 1 K, Felicita Potokar 1 K, Franco Potokar 1 K, Franc Štefanič 1 K, Neimenovani 50 v, Matija Rogina 1 K, Jorij Puhek 1 K, Janez Štefanič 1 K. — Na koncu kličemo: Orožju Jugoslovanov želimo popolno zmago nad krutim Turčinom, pod katerim je tudi Bela Krajina prejšnja stoletja toliko trpela.

o Dolenjske novice o

d Ogenj v Trebči vasi. Iz D v o r a nam poročajo: Dne 8. novembra okoli pol 1. je začelo goreti v Trebči vasi. Ljudje so bili — stari in mladi — vsi pri grabljenju listja. Doma je bila le otročad in kaka stara ženica. Ni čuda, da se je ogenj bliskoma razširil. »Kviško, kviško-plamen se dviga, na široko liže, vžiga!« Zgorelo je **15 številik in okoli 40 postranskih poslopij.** Ko so prihiteli vaščani domov, ni bilo več rešitve. »Strop se vdira, okno zije, dete plaka, mati vpije.« Tudi capice obleke ali kaj drugega ni bilo več rešiti. Kamor je segel ogenj, je gospodaril neizprosno. Vse je pogorelo do tal. Ne skleda, ne burkije v kuhinji, ne kaka škrinja, nič, prav nič se ni dala rešiti. »Pusta groza tam prebiva.« Še 11. novembra se je kadilo na pogorišču. Tam leži kup pečenega krompirja, tam kup osmojene kisle repe ali zelja, tam kopica ostankov debelače ali žita, tam leže čreva zgorelega prašiča, tam ostanek pečene kokoši, tam železni obroči zelnatih kadi, tam uničeno kmetijsko orodje. Da, še mačka, ki je vendar poskočna in urna, ni ušla. Pretresljivo je bilo videti, ko je prišel stari kovač Tomaž Bednar domov do svoje, sicer revne bajte, in zagleda, da mu je vse zgorelo. Ostala mu je le **kopica malih otrok.** Revez je hotel kar v ogenj, češ: vse mi je zgorelo, naj še jaz! »Premoženje je pepel, črno je zalo stanje in razpokano na špranje.« **Siromak, zgorelo**

vse. — Požarna bramba iz Ž u ž e m b e r k a je prihitela in mnogo pomagala, da se ogenj ni še bolj razširil. Čast in hvala ji! Zdaj na zimo, ko so bili **vsi poljski pridelki že pospravljeni** in smo se hvallili z **dobro letino**, pride ta strašna nesreča. Zapalil je neki petletni deček. Zavarovalnina je le nezatna, škoda pa velika. Pravi, da je škode okoli 80.000 kron. Pa kdo ve, kaj vse je zgorelo? Neka žena je imela 120 K denarja v škrinji, zdaj ni škrinje in ne denarja. Najhuje je, ko ljudje **nimajo kaj obleči, zdaj v hudi zimi.** Pa kaj bomo tarnali! Prosimo raje usmiljene ljudi pomoči. **Ljudje, pomagajte bratu trpiu! Vsak dar, bodisi v denarju, živilih ali v obleki bo prav prišel.** Oh, da bi obveljal tu pregovor: »Kdor hitro da, dvakrat da!« Obrčamo se pa tudi do svojih rojakov v **daljni Ameriki, da nam tudi onj s prostovoljnimi darovi obrlšejo solze ter nam pomagajo, da si zopet razdrtine pocimpramo.** Martinova nedelja se bliža. Drugi si bodo postregli, **mi pa še lonca nimamo.** Pa kaj hočemo z njim, saj nimamo kaj vanj dejati! — **Ljudje božji! Pomagajte nam v hudi zimi in stiski!**

d Potnik v Tržišču. Gotovo si že, dragi bralec, mislil, da sem se kje izgubil, ali pa, da so me kje zalopili »ta črni« gospodje in me zaprli v kako klet, da ne bi mogel dati na plano novice iz Tržišča. Toda, ako si to mislil, le potolaži se, da sem še zdrav in čil in tudi prost kot ptiček sredi gozda. Ker se mi je zelo dopadlo tu v Tržišču, sem se začasno kar nastanil. Videl sem mnogo tukaj, kar preje ni bilo, in tudi mnogo, kar ni, pa je bilo. Ko sem v nedeljo po Vseh svetnikih stal po maši tam na »plac«, podal mi je neki dolgi človek nek papir. Ko sem radovedno prebral, uvidel sem, da bode priredilo popoldne katoliško društvo veliko veselico z dvema igrama in petjem. »Hops,« sem dejal sam pri sebi, kaj pa, če bi jo res še jaz »uprasnil« na to slavno veselico. Res, rečeno, storjeno, šel sem, in kakor drugi, sem moral tudi jaz plačati en »zeksar«, da so me spustili v veliko »graderijo«. Zabrenkalo je in zastor se dvigne. Kar zijal sem, tako sem napesto poslušal, kako so ti učenjaški pevci peli nadvse po notah. Vedi pa, dragi bralec, da to niso bili Tržiščani, ampak šentjanški »čuki«. Slabo društvo to, da najame pevce **od drugod.** Kaj pa je bilo potem? No, potem pa se je pokazala izborna — nadvse izborna igra »Pijavka«. — Oseb iz nje ne vem, le to vem, da je neki »Šmicov Cerile« špilal enega neumnega kaplana, in pa to tudi vem, da so vsi sklenili biti abstinentje. Ta sklep pa so tako spolnili, da so takoj šli in splašili tiste »zeksarje«, da so zlezli v bližnjo gostilno. Lepo društvo to! — Nedavno so tudi »čuke« ustanovili v Tržišču. Načelnik teh pa je baje tak, da se kar dvobojuje za »šocke«. Svetujem mu, da naj malo bolj preštudira tiste ta zlate bukve. Sploh pa, kakor sme zvedel, je ta »čukarija« prav kla-

verna in ima menda na pljučih jetiko, ter bo kmalu zadonel žalosten mizerere...! Tam doli spodaj Tržišča sem tudi bil in videl, da bo kmalu prišel na ta »puklast svet« en pristen »čuk«. — V Gabrijelah so prenovili cerkev. »Plantali« so zopet žepi ubogega kmeta. V nedeljo je bilo tam žegnanje, pa ubili niso, hvala Bogu, hudiču pa figo, nobenega. — Tržiški pevci menda že od dobe Mojzesa pojo ene in iste pesmi. Za pokoro se mora človek obrniti, da jih posluša. — Sedaj pa sem torbico izpraznil in zato jo mahnem še naprej, da ti prihodnjič povem kaj iz Krmelja. Nasvidenje toraj prihodnjič! — Nazdar!

o Zagorske novice o

zg S Sv. Gore. Minuli mesec smo pokopali 60 let staro Ano Š m e r g u t. Tu hočemo omeniti, kako usmiljeno srce ima svetogorski župnik do ubogega reveža. Šmergut je služila od svoje rane mladosti do 50. leta, služila je pošteno in zvesto svojim gospodinjam. Nato je iz usmiljenja poročila vdovelega čevljarja — in kmalu nato je uboga revica oslepela in prišla je še druga nesreča, da je bog k sebi poklical njenega moža. — Revica je ostala sama brez moža, nato se jo je brat usmilil in sestra, ter sta si od lastnih ust odtrgala, da se je preživela uboga sirota. Tudi njo je bog k sebi poklical; domači in drugi sosede so storili vsak po svoji skromni moči — in to seveda brezplačno da so nji, katera je imela tako grenko življenje, priredili dostojen pogreb. — Brat in sestra sta bila pa uverjena, da bo tudi gosp. župnik, če že ne brezplačno, pa vsaj milostno računal za pogreb — in tu se je uresničil stari pregovor: »Človek obrača, bog pa obrne.« — Župnik je računal, ne ozirajoč se na revščino, nič manj in nič več, kot 43 kron, reci in beri štirideset in tri krone avstrijske veljave. — Da, da, tem ljudem je le malha vse. Kaj vera, kaj revščina! Denar in zopet denar, to je za te ljudi bog.

zg Zadnji sejm v Zagorju je bil prav dobro obiskan. Živina je dosegla zelo visoko ceno; živa vaga 96 vinarjev za kilogram. S postaje so odposlali 15 vozov živine, največ so jo pokupili Čehi za svoje sladkorne tovarne. — Res je, da je kmet vesel, če proda goved drago in to samo tisti, kateri doma izpodredijo. Dovolj kmetov je pa v naši okolici, ki na jesen proda par volov samo vsled tega, ker jih čez zimo ne more preživeti. Pride pomlad in kmet - trpin je primoran, si kupiti zopet par volov, in dostikrat se pripeti, da mora poleg jesenskega kupa še kaj dodati.

zg Ali smo pred postavo vsi enaki, ali ne? Dne 2. t. m. je umrla stara mati posestnika, gostilničarja in mesarja gosp. I. R a z i n g e r j a. Res, da človek ne ve, kdaj ga Bog k sebi pokliče. — Smrt ne vpraša, bodo le imeli čas sorodniki, in tu se je ravno to zgodilo. Staro mater bi morali ravno na sejmi dan pokopati, ker pa

je gosp. Razinger klerikalec, se mu je dovolilo, da je smel svojo mater po preteku 24 ur izročiti materi zemlji. Klerikalec tudi najsvetejše ne ceni; njemu je samo za »kšeft« in zopet za »kšeft«. — Denar je njemu bog!

zg Iz delavskih krogov. Velec. gosp. urednik! Upam, da bodete blagovolili priobčiti moj dopis. Pred leti je prišel s culo na rami iz blažene Italije neki Josip Rossi ter pričel pri nas trgovino na debelo, in sicer je bila takrat prav majhna njegova vinska trgovina. Največ je imel samo »pristna« laška vina, res da je bila za nas delavce takratna cena primerna, da smo si ga lahko privoščili marsikateri kozarček. Zaupanje je dobil Rossi pri nas delavcih tako veliko, da smo mu zidno opeko za njegovo hišo, ali bolje rečeno, vilo, delavci s svojimi žulavimi rokami skupaj znosili. Mislim, da še ni bilo v Zagorju in tudi mogoče ne po širnem svetu, da bi delavci, človeku, kateremu so znosili svoje krvavo zaslužene novce in ga s tem obogatili in poleg tega še čez 100.000 opeke znosili brezplačno, da si je lahko postavil svojo vilo. Res je, da bi bil takrat Rossi dosegel od nas, kar bi bil hotel, — skratka: on je bil za nas bog. Prišli so pa drugi časi. Rossi je postal bogataš. Človek pa, kadar se vsega preobije, postane ošaben, neusmiljen in ne pozna več one revščine, v kateri je siromak sam preje živel. Nekateri delavci smo mu ostali par soldov dolžni, ker pa pri tej neznosni draginji ne moremo mu takoj plačati, nas je tožil, in še lepše: zarubiti je nas pustil. Torej tistim delavcem, kateri smo ga obogatili in zidno opeko s svojimi žulavimi rokami znosili skupaj za njegovo vilo, je tiral pred sodišče, da je boben zapel in iti bode moralo pohišstvo. Otroci, mož in žena bodo pa spali na tleh v zimskem času. — Delavec, kateri je nosil opeko in sedaj od Rossija preganjan.

Ostali slovenski kraji

o S kranjsko-štajerske meje. V »Slovincu«, ki pa dela le sramoto temu imenu, se zopet enkrat nekemu klerikalnemu fanatiku blede o »dolžnostih«, ki bi jih naj imelo svetovno Sokolstvo po mnenju tega dopisuna-derviša. Sokoli bi morali pri vseh svetih slavnostih naprej korakati, kakor čreda ovac v procesiji za raznimi rabljenimi in zarjavljenimi »devicami«, držati se jih za kikle in duhati njih in razna druga kadila in dišave in tako še povečati internacijonalni protinarodni rimski blesk, ki vsako najmanjše opravilo obhaja s prav kričavim paganskim pompom. V zahvalo za to pa bi jih ti črnuhi blatili po časopisih. — Sploh pa telovadno narodno društvo Sokol odklanja vse črne nasvete, ker izvirajo ti le iz sovraštva in zavisti. Klerikalci si le naj imajo svoje čuke za svoj pomp in si pri tem gotovo domišljujejo, da so to Sokoli, prav tako, kakor si je v starem temnem veku dotični vladar, ki se je

oblačil v ženska opravila, domišljjal, da ga je obleka napravila žensko. Za danes le toliko, prihodnjič pa, ako ne bo miru, še vse kaj drugega, kar vam bo vedno brnelo po ušesih, vi, opravljivci, pri črni družbi!

Seševidimo.

o V Sv. Križu ob morju se torej morda letos prvokrat, odkar svet stoji, priredi otrokom tukajšnje mestne slovenske ljudske šole božičnica. V nedeljo, 24. t. m., priredi tukajšnja podružnica sv. Cirila in Metoda v to svrhu veliko veselico, pri kateri sodeluje tudi društvo »Ljudski oder« v Sv. Križu. Kriški socialisti so torej pokazali s tem, da niso mednarodni, ampak da bije tudi njim srce za slovensko šolsko mladino, katera je bila do sedaj, medtem, ko se je »Leginim« šolskim otrokom pripravljala vsakoletna božičnica z bogatimi darili, tako po mačehovsko odpravljena. Zato pa čast takim socialistom kot so naši. Seveda se nahaja pri vsaki stranki tudi kak — navadno mlad, neizkuščen — porednež, a na take malenkosti se razsoden, zrel in izobražen človek ne bo oziral. Ker pa veselica sama na sebi ne garantira še zadostnih prispevkov za prireditve drage božičnice, zato se je že apeliralo in prosilo v raznih tržaških in ljubljanskih listih za blagovoljno podporo od strani slovenskih denarnih zavodov na tržaškem ozemlju in pa od strani imoviteljih, rodoljubnih posameznikov. Vsak dar za prireditve božičnice s hvaležnostjo sprejema — kakor je bilo že v cenj. tržaški »Edinosti« pred kratkem navedeno — gosp. Janko Sedmak v Sv. Križu pri Trstu, hiš. št. 61. — Res je, da imamo Slovenci, posebno v sedanjem času, velik narodni davek, tako velik, da je res čudno, kako ga zmagujemo. Vendar pa ne smemo pozabiti na našo mladino, na našo bodočnost, da priredimo tudi njej kako veselo urico s prireditvijo v Sv. Križu toli potrebne božičnice. Zatorej prosimo lepo. — Pri tej priliki naj omenimo še, da priredijo tukajšnji socialisti (Ljudski oder) prihodnjo nedeljo, 17. t. m., veliko veselico z raznovrstnim sporedom. Križani — brez razlike političnega nizaranja — naša dolžnost je, da se v obilnem številu udeležimo te slavnosti, da tako povrnemo našim sosedom obisk, kajti socialisti so se udeležili v velikem številu narodno-napredne prireditve društva »Skale« dne 20. oktobra t. l. Pokažimo torej, da smo res izobraženi in da privoščimo vsem dobro. — V nedeljo torej vsi k Magajnu!

o Oni Karel Hrovatin, ki je zabodel farovško kuharico v Trebčah pri Trstu z imenom Katarina Kristan, da je ta takoj umrla, je bil pred tržaško poroto popolnoma oproščen. »Slov. Dom« je svoječasno o tem obširno poročal. Podrobneje o tem senzacionalnem procesu kmalu.

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

Gospodarstvo.

Dr. M. Hainisch:

Zemljedelstvo v novodobnem gospodarstvu.

(Dalje.)

Kapitalistično podjetje (trgovina in tovarna) sredstvo za doseg dobička. — Kmetija podlaga za obstanek.

Najpred moramo še prav posebno poudariti, da tvorijo povpreček avstrijskih zemljedelcev kmetje. Celo na Češkem in Dolenjeavstrijskem, kjer je nerazmerno mnogo veleposestva, zavzema to od vse zemljedeljske površine le 20, oziroma 11%. V planinskih deželah se ti veleposestniški odstotki prav znatno znižajo. Zraven moramo še pomisliti, da se pojma **veleposestvo in veleobrat ne krijeta**, in da dajejo veleposestniki znatne dele kmetom in kočarjem na parcele v najem. Zato se ne bomo zmotili, če vzamemo, da se znatno manjša površina, kot je zgoraj navedeno, obdeluje kot **veleobrat**. Povprečni zemljedelec po Zahodni Avstriji je torej kmet. In ta naj bi bil s svojo pogosto zelo pomanjkljivo šolsko izobrazbo kar tako računajoč trgovec, ki razmišlja o bodočih gospodarskih položajih? Kdor ne razume razlike med trgovcem, ki računa in premišlja v svoji pisarni, ter med kmetom, ki deloma zelo trdo dela, dokazuje, da nima nič zmisla za to, kar je postalo tekom zgodovine. Naš kmetiški stan je mnogo starejši kot naš kapitalistični družabni red. Cela stoletja so bile naše dežele naseljene na podoban način, kot dandanes, še predno so se ljudje razumeli na umetnost računati obresti — saj so se morali, kot navaja Sombart, podajati nemški trgovci še v poznem srednjem veku v Italijo, da so se tam naučili, kar se nauče naši otroci iz računstva v zadnjih razredih ljudske šole. Ko so se za časa preseljevanja narodov naselila po sedanjih avstrijskih deželah germanska in slovanska plemena, jim je nudilo zemljedelstvo edino možnost za obstanek. Prišleci so se naselili po krajih, ki so bili najbolj rodovitni in se jih je najložje obdelovalo. Ker se je prebivalstvo pozneje pomnožilo, se je moral prebitek naseliti po manj ugodnih legah. Tako so nastale gori po hribih kmetije, ki se nam morajo zdeti s stališča racionalnega zemljedelstva zelo neprimerno osnovane. Obrati so bili organizirani čisto na način **naturalnega gospodarstva**. Vsak kmet je skušal vse sam pridelati, kar se je rabilo v hiši. Kdor je imel večjo ali boljše kmetijo, je pač lahko boljše živel, kot njegov, ne tako srečen sosed.

Staro naturalno gospodarstvo je pre-

bito; toda povsod, kjer je še zdrava kmetija, vladajo stari nazori. Kmet ne smatra svojega posestva za glavnico, s katero bi hotel delati dobičke, temveč kot podlago za svoj obstanek. Posestvo pomeni zanj kraj, kjer je sam odrasel in kjer bodo nekoč — če bog da — živeli njegovi otroci in vnuki; kraj, kjer je v kljub vsem skrbem in težavam lahko najbolj svoboden človek pod solncem. Na Koroškem pravijo kmečki hiši in posestvu: **domovina**. Kako čisto drugačne korenine požene v posestnikovem srcu taka last, kot pa last kakšne stanovanjske kasarne ali celo delnice. Če je treba, brani človek svojo domovino s krvjo, kot brani danes Arabec v Tripolitaniji svoje oaze. Zato dela pravi kmet z ženo in otroci vred od rane zore do trde noči, brez ozira na to, da bi mogel morebiti z denarjem, kar je vredno njegovo posestvo, ali s svojim delom kje drugje več zaslужiti.

Kar velja o kmetu, da ne ceni svojega posestva na kapitalističen način, velja do gotove meje tudi o veleposestvu. »Danes zvečer bom posestnik,« pravi v Göthejevem spisu norec, ko pride vsled cesarjeve naklonjenosti do velike svote denarja. Mika ga grad z nasadom, lovom in ribjim potokom. Toda ne samo norec, tudi Faust sam čuti veliko privlačnost rodne zemlje. Mož ovlada vse panoge znanstva, je prehodil velik in mali svet, imel srečo v ljubezni in naklonjenosti pri cesarju, pa smatra za najlepši dan v svojem življenju tisti, ko se mu je posrečilo, da se je lotil dela na kmetiji. Vsi trije: kmet, norec in Faust ne cenijo zemljišča kot glavnico, temveč kot podlago svojega obstanka, veselja ali delovanja, čegar uspeh je odvisen tako izključno od možnosti delujočega človeka, kot nikjer drugod, razven na polju umetnosti in znanstva.

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

Moric Jokai:

Dvoboj z bogom.

(Dalje.)

Tiste čase je človek lahko prišel do zemljišča. Trideset let že niso vodili zemljiških knjig. Del kmetov se je tekom vojne za svobodo izselil, in kdor je odšel tedaj kot plavolas mladenič, se je vračal čez dolgih 30 let kot sivolas stavec; in ta naj bi bil potem lovil skupaj priče, ki bi mu potrdile, da je res tisti, kdor trdi da je! Naj bi bil stikal po župniščih, kjer so bili svoj čas tisti zapiski in ki so bila skoraj vsa požgana! Pogosto so se vračali v domovino samo vnuki izseljencev, ki so se

spominjali le kot v sanjah, da je bila ta pusta ali oni dominium svoje čase last njih prednikov. A sedaj sedi tu drug, oblasten gospod, s katerim je težko češnje zobati. Zakon, ki je vravnal nove lastninske razmere, se je imenoval »neoaquistica«. A z njegovo pomočjo je mogel priti do posestva tisti, ki je bil močnejši. Premoženje rebelov je zaplenil fiscus, krona ga je pa podeljevala v dar tistim, ki so se v vojni odlikovali in si pridobili kaj zaslug. Kdor je prebival v tujini ter ni ubogal uradnega poziva, je izgubil za vedno svoje premoženje; če so se njih potomci priglasili za dedščino, so jim dali s svilo podšit kožuh za 10.000 oral zemljišča, katerega niso nikoli videli. A če se je znašel vendarle še človek, ki se ni hotel odreči svoje pravice napram tu naseljenemu mogočnejšu, je skušal toliko nagajanja in težav, toliko preganjanja — uničevali so mu žetev, mendlali polja, pobijali črednike, požgali pristave, pravd ni bilo niti konca ni kraja, da, celo z vojaško eksekucijo so ga nadlegovali, — da je navsezadnje pobral šila in kopita z dedščine po svojih prednikih in pustil premoženje oblastnemu gospodu, ki je stanoval svojega ogromnega veleposestva v Csátárdu kot majhen kralj.

Csátárški grad je bil vzor francoske stavbne umetnosti. Okrašen je bil s kipi in okroglimi stolpiči; odznake in železni plot je imel pozlačeno v ognju, vsa vrata so bila izrezljana, zagrinjala iz težke svile, stene poslikane in pozlačene, kot v cerkvi.

Za goste ni bil več na mizi črn kruh in redkev, temveč polne kleti in mize, vedno pogrnjene za gostije. Bilo je to zbirališče veselih kompanjov iz polovice dežele, in vršile so se tu orgije, v katerih ženske niso igrale ravno najbolj dostojne vloge.

Milostljiva kraljica si vbije v glavo, da ukroti tega divjega junaka. Že prej ga je obsula s svojo milostjo; postal je namreč polkovnik, grof in vitez viteškega reda Marije Terezije.

Pokličejo torej grofa Gabrijela Isaszeghyja na Dunaj na dvor. Podeli mu naslov ekselence in ga narede za praporščaka ogrske države. Samo še nekaj je bilo treba narediti: oženiti ga.

Toda on ni bil častilec žensk. Ženska je bila pri njem toliko, kot kozarec. Ko izpiješ, ga treščiš ob zid! Pravi kompanjov ne pije nikdar dvakrat iz enega kozarca, in ne hrepeni po tem, da bi isto žensko dvakrat poljubljal.

A vendar se je vjel. Milostljiva kraljica je bila velika čarovnica v takšnih rečeh. Zapredla je tedaj mnogo ženitev med Madžari in Nemci; rebelskega leva je ukrotila z zlatimi verigami svilenih las. Železo je lomil, toda te nežne vezi so ga pa le ukrotile.

Na kraljičinem dvoru je bila visoka princesinja, potomka stare nemške rodbi-

ne, član rodbine Tyffenburške, po materini strani v sorodu z Kauničevimi: bila je to knjeginja Agata.

Bila je to klasična, kipu podobna krasotica. Takšna glava, da je mogoče stvarnik pri njenem vstvarjenju mislil na to, da bodo presojali to delo veliki poznavalci umetnosti in da je vničijo, če najdejo na njem kakšno napako.

In res temu delu ni manjkalo ničesar, razven življenja. Knjeginja je bila krasen mrlič, ki ni imela z ostalim svetom nič skupnega. Ni ljubila, ni se jezila, ni opravljalala, ni se dolgočasila; toda zato pa žarela same lepote!

In v tej njeni zarji si je že mnogo metuljev posmodilo krila. Zakaj naj bi torej ne zmešala glave tudi takšne »smrtonosne sfinge«, kot je bil Gábor Isaszeghy?

Kraljica je hotela imeti iz njih zakonski par.

Isaszeghyju je bila krasna dama všeč, in všeč mu je bila tudi knežja krona z dvojnimi grbom. Kneginja Agata ni rekla niti da, niti ne. Ni se niti veselila, niti žalostila. Ženinovi darovi jo niso razveselili, dijamanti in biseri niso vzbudili na njenem licu nikakega odseva, zato se pa na njenem licu tudi ni pokazalo nič sence, ko jo poprosi Gábor, naj bi vzela na poročni dan oni uhan, ki je bil brez para. Bil je to uhan s črnim biserom, baje talisman. Vzela ga je in ga imela na poročni dan v ušesu. Ko sta stala pred oltarjem (tudi sama kraljica je bila navzoča pri poroki), ni izpregovorila nevesta niti besedice od foruml, ki so jih ji narekovali, čeprav je opravljal sveti obred sam primas. In ko jo je vprašal: »Ali ljubiš tega moža?« je morala odgovoriti kraljica sama namesto molčeče dame: »To se razume, da ga ljubiš! Kako bi ga ne ljubila?« in Njeno Veličanstvo je samo potisnilo lepo nevesto na klečalnik k ženinu, ko sta imela prejeti blagoslov.

Toda kljub temu je bilo vse v redu; poroka je bila opravljena in Isaszeghy je odpeljal svojo krasno nevesto domov na csatárški grad. Res da ni nikoli izvedel od svoje žene, ali ga ljubi, ali sovraži. Niti besedice ni zinila o tem. Ampak zato pa ni bilo sreče. Čez leto in dan je poslal Gábor Isaszeghy na Dunaj posebnega kurirja k Njenemu Veličanstvu, če dovoli kraljica, da bi smel dati svojemu prvorojencu ime Jožef?

Milostljiva kraljica ni le samo tega dovolila, temveč poslala novorojenčku tudi krasno darilo ter lastnoročno podpisala čestitko radi njegovega rojstva.

(Dalje prihodnjič.)

Gospod Jazbec se je pomenjkoval s svojo soprogo o neki novi znanki. Sinko ga je pazljivo poslušal.

Gospod Jazbec: Res, prav škoda, da ta žena nima otrok.

Sinko: Ata — morda je pa mandelj.

Fajmošter Jaka je bil pri svojem sedcu povabljen na obed. Šest ur je sedel za mizo in jedel in pil. Ko se je odpravljaj domov, je težko vzdržaval ravnovesje. Najhuje je bilo priti po stopnicah dol. Sredi stopnic se je fajmošter Jaka ustavil in je globoko zavzdihnil:

Prmejš je to nerodno, da je držalo le na eni strani stopnic! Kakor da bi bil človek le na eni strani pijan.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

G. Lipe Zabuku, nazadnjaški mežnar v Zagorju ob Savi. Vsled preobitega gradiva nismo mogli priobčiti. Pride prihodnjič! Brez vse skrbi lahko pišete, samo resnično mora biti.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 9. novembra 1912.

Gradec: 21, 47, 27, 62, 45.

Dunaj: 12, 1, 66, 80, 69.

Dvignjene v sredo, dne 13. novembra 1912.

Brno: 8, 3, 14, 45, 19.

Lastna tovarna
ur v Švici
1887
Zahtevajte „JUBILEJNI CENIK“ zastoj
1912
Fr. Čuden, Ljubljana

HITRO
NAPREDOVANJE LE NA
PRISTNEM.

PALMA
KAVČUK PODPETNIKOM.

Obrtniški koledar

za leto 1913, izdal Josip Hauptman, oficial trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Koledar ima za obrtnike mnogo poučne vsebine, med drugim tudi knjigovodstvo za obrtnike. Cena 60 vin. po pošti 70 vin. Dobiva se po vseh knjigarjih in pri izdajatelju. 70

Pitana perutnina! Meso!

Košarica s 5 kg z vsebino: debela gos ali 3—4 race, kapune ali kure za juho, nežno, tolsto, sveže klano in skubljeno ali sveže volovsko in telečje meso, vse franko po povzetju na vse strani K 670. Sveže presno maslo iz kravjega mleka, zabojček s 5 kg franko K 1050. 69

.. M. I. Schwarz, Buczac. ..

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	—	2	20
1 " " (prekajenega) . . .	2	20	2	40
1 " koštrunovega mesa . . .	1	40	1	50
Prašiči na klavnici . . .	1	08	1	50
1 " kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	60	2	80
1 " masla surovega . . .	2	40	2	80
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	20
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	92	2	—
1 " slanine prekajene . . .	2	—	2	20
1 " sala . . .	1	92	2	00
1 " surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	—	2	20
1 jajce . . .	—	10	—	12
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	90	1	10
1 kg medu . . .	1	20	1	60
1 " čajnega surovega masla . . .	3	20	3	80
1 piščanec . . .	1	20	1	60
1 golob . . .	—	40	—	50
1 raca . . .	1	80	2	20
1 gos . . .	5	50	6	—
1 kapun . . .	0	—	0	—
1 puran . . .	0	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	35	80	—	—
100 " " " " 1 . . .	35	40	—	—
100 " " " " 2 . . .	34	80	—	—
100 " " " " 3 . . .	34	10	—	—
100 " " " " 4 . . .	33	20	—	—
100 " " " " 5 . . .	32	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	31	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	28	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	19	60	—	—
100 " koruzne moke . . .	26	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	49	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	47	—	—	—
100 " ržene moke . . .	—	—	—	—
1 l fižola . . .	—	28	—	40
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	40	—	48
1 " kaše . . .	—	28	—	30
1 " ričeta . . .	—	26	—	28
100 kg pšenice . . .	23	—	23	50
100 " rži . . .	20	50	21	50
100 " ječmena . . .	19	—	20	—
100 " ovs . . .	23	50	25	—
100 " ajde . . .	23	—	24	50
100 " prosa belega . . .	—	—	—	—
100 " " navadnega . . .	19	—	20	—
100 " koruze . . .	20	50	21	50
100 " činkvantina . . .	26	—	—	—
100 " krompirja . . .	6	—	6	50
Lesni trg				
Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.				
Cena mehkeemu les 8- do 9- K.				
Trg za seno slamo. in steljo.				
Na trgu je bilo				
voz sena	6	50	7	—
" slame	4	—	5	—
" stelje	3	—	4	—
" detelja	7	50	8	—

Lepo majhno posestvo

in sicer z opeko krita hiša z dvema sobama in kuhinjo, gospodarsko poslopje, hlev, zraven klet, 2 svinjaka in kozolec, njiv za 6 mernikov posevke, zraven travnik, 3 orale gozda se takoj ceno proda. Zemlja je prav rodovitna in je posestvo primerno za kakega premogokopa ali rokodelca, ker je oddaljeno od železniške postaje Karmel in od premogovnika 10 minut. 67

Več pove **Ivan Starina, posestnik**, Gabrijel hišna št. 25.

Ceno češko posteljno perje



1 kg sivoga očiščenega 2 K, boljše K 2.40, napol-belo K 3.60, belo K 4.80, prima mehko K 6.—, vele-prima K 7.20. Najboljše vrste K 8.40, snežno belo perje K 9.70.

Izdelane postelje iz neprodirnega rdečega modrega, belega ali rumenega posteljnega nankinga Izvrstno napolnjeno! Pernica ali blazina, 180 cm dolga, 116 cm široka K 10.—, K 12.—, K 15.— in K 18.—, 2 m dolga, 140 cm široka K 13.—, K 15.—, K 18.—, K 21.—. Zglavnik 80 cm dolg, 58 širok K 3.—, K 3.50 in K 4.—, 90 cm dolg, 70 cm širok K 4.50, K 5.50 in K 6.—. Nepovoljno se zamenja ali denar nazaj. — Natančni ilustrirani cenik gratis in franko. 54 Benedikt Sachsel, Lobes št. 957, pri Pliznju na Češkem.

Proda se iz proste roke v Podzemeljno posestvo

št. 44. Hiša z 2 sobami in kletjo, svinjski hlev, pod in vrt; zraven tudi nekaj zemljišča. Primerno za kakega obrtnika. Za cenos e izve pri

Martin Skala v Podzemlju št. 5, pošta Gradac, Dolenjsko.

Radi pomanjkanja delavskih moči se bode na dražbi

18. novembra ob 10. uri dopoldne prostovoljno prodajalo

sledeče: 68

2 težki kravi, 1 bik, star 18 mes. za pleme, 5 juncev po 14 mesecev starih, 1 konj, 1 kobila, 3 dobro ohranjeni vozovi in nekaj konjske oprave.

Kupce prijazno vabi

Alojzij Šlajpah,

posestnik na Veliki Loki pri Trebnjem, Dolenjsko.

Najboljši češki nakupni vir.



Ceno posteljno perje:
1 kg sivoga, dobrega, puljenega 2 K, boljsega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 6 K 10 h; 1 kg velefinoga, snežno-belega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivoga 6 K; 7 K; belega, finega 10 K, najlinejši prsi puh 12 K — K dor vzame 5 kg dobi franko.

Zg. ovliene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako stnovitnim puhastim posteljnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K; 14, 16 K; zglavniki 8 K, 8 K 60 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 13.—, K 14.70, K 17.80 in K 21.—; zglavniki 90 cm dolgi, 7 cm široki K 4.50, 6.70 in K 5.70; podpernica iz močnatega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12.50, K 14.80. Rapošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar. 62

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.

Bogato ilustriran cenik zastoj in franko.

Kri! in dober zajutrak dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite

Moč! v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**,

Zdravje! to je dr. pl. Trnkóczyja **SLADNI ČAJ.**

En zavoj velja 60 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

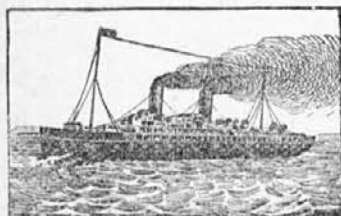
Lekarna pl. Trnkóczy

.. v Ljubljani zraven rotovža. ..

10 zapovedi

za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastoj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

SAMO 6 DNI! z brzoparniki Francoske družbe. Edina najkrajša vožnja čez



HAVRE NEW-YORK

Veljavni vozni listek za vse razrede franc. linije dobiš le pri

ED. ŠMARDA

oblastveno potrjena pisarna Ljubljana, Dunajska cesta 18 nasproti gostilni „pri Figovcu“.

brzoparniki »La Provence«, »La Savoie«, »La Lorraine«, »La Toureine«, »Rochambeau«, »Le Chikago«. Vozni listek za Ameriko in nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja vozni listkov po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov. Vsa pojasnila letotam radovoljno in brezplačno.

Domače podjetje!

Lastna tovarna!

Priporočilo!

Ozirajte se pri nakupovanju oljnatih barv, lakov, firnežev in vseh v barvno stroko spadajočih predmetov na domačo tvrdko 48

Premri & Jančar,

Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Kolodvorska ulica 18.

Ceniki brezplačno!

Najboljša kakovost!

Najnižje cene!

Priporočamo našim Kolinsko cikorijo
: : gospodinjam : : iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2., lastna hiša.

Obrestuje vlogé na knjižice s 4 1/2 %, v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj poinovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 800.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za ves tuji denar. Promet na leto čez 1000 milijonov kron. Preskrbuje vso denarne zadeve najkulantnejše.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.